

การศึกษาความคิดเห็นทางจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ในเด็กวัยรุ่น

ทิมมพร รุ่งรัชชัย พบ.*, วิฑิตวี แก้วพรสวรรค์ พบ.*,
สิรินัดดา ปัญญาภาส พบ.*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และพฤติกรรมทางพุทธศาสนาในวัยรุ่น

วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดใดจุดหนึ่ง เลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จากโรงเรียนในโครงการสุขภาพจิตโรงเรียน สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม 3 ชุด คือ เรื่องความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางพุทธศาสนาและข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างต้องได้รับการยินยอมให้เข้าร่วมการศึกษาจากผู้ปกครอง

ผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,200 คน ส่วนมากอายุระหว่าง 12-13 ปี พบว่ากลุ่มคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มากมีจำนวนร้อยละ 86.9 กลุ่มคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์น้อยมีจำนวนร้อยละ 13.1 พฤติกรรมทางพุทธศาสนามากมีจำนวนร้อยละ 38.3 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมทางพุทธศานาน้อยมีจำนวนร้อยละ 60.8 การวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าเกรดเฉลี่ย ลักษณะโรงเรียน (ชายล้วน หญิงล้วนและสหศึกษา) และพฤติกรรมทางพุทธศาสนามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ($p < 0.05$)

สรุป ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นตอนต้นมีคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ คือ เกรดเฉลี่ย ลักษณะโรงเรียนและพฤติกรรมทางพุทธศาสนา

คำสำคัญ ความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางพุทธศาสนา วัยรุ่น

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2554; 56(1): 15-24

* สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

A Study of the Cognition in Integrity of Adolescents

Tikumporn Riwthongchai M.D., Thitawee Kaewpornswan M.D.*,
Sirinadda Punyapas M.D.**

Abstract

Objective: To study the cognition in integrity and religious activities of seventh-grade students in Bangkok

Method: Cross sectional descriptive study was applied. Subjects were selected from 3 schools in the school mental health program of the Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital. The subjects were asked to complete 3 questionnaires about cognition in integrity, religious activities and demographic data. Their parents had to give consent to study.

Results: There were 1,200 subjects that were mostly 12-13 year old. 86.9% had scores in the questionnaires about integrity above the standard. Of the total subjects, 38.3% have scores in the religious activities above the standard. There was correlation between the integrity scores and grade point average, type of school and religious activities ($p < 0.05$).

Conclusion: The study found that most of the subjects have cognition in integrity above the standard. The cognition in integrity was related to grade point average, type of school and religious activities. Further study should be performed to investigate the behavior of integrity in adolescents.

Keywords: integrity, religious activities, adolescents

J Psychiatr Assoc Thailand 2011; 56(1): 15-24

* Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทยก่อเกิดปัญหาในวัยรุ่นเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ จึงให้ความสนใจศึกษาปัญหาวัยรุ่นอย่างมาก เช่น สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย และการก่ออาชญากรรม ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการขาดคุณธรรมจริยธรรมในวัยเด็ก การศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยตรงมีจำนวนไม่มากเนื่องจากการศึกษาลักษณะเชิงนามธรรม แต่มีการศึกษาด้านความซื่อสัตย์ในอดีตพบว่าปัจจัยความแตกต่างเรื่องเพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ความแตกต่างของระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครองไม่มีผลต่อความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{3,4} และไม่มีการศึกษาที่เน้นประเมินความคิดทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และพฤติกรรมทางพุทธศาสนาในกลุ่มวัยรุ่นไทย

ความหมายของความซื่อสัตย์ คือ ความคิดหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างเหมาะสมตรงต่อความเป็นจริง ไม่ทุจริต ไม่ประพฤติมิชอบยอมรับผิดจากการกระทำของตน ไม่คิดโลภของผู้อื่น ไม่ทุจริต ไม่ขโมยของผู้อื่นหรือหยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต รักษาคำสัญญา ไม่กล่าวคำเท็จ รับผิดชอบหน้าที่ของตน ละอายต่อบาปและไม่แสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ³ ด้านกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการให้ความหมายของความซื่อสัตย์ คือ ความประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวงตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาคุณลักษณะของผู้มีความซื่อสัตย์ สามารถแสดงออกตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมได้ เช่น การละเว้นการลักขโมย ไม่พูดปดโกหก ไม่ประพฤติผิดในกาม⁵

ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่าความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นเป็นอย่างไรและพฤติกรรมทางพุทธศาสนามีผลต่อความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และปัจจัยที่มีผลต่อด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางพุทธศาสนากับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่น
3. เพื่อศึกษาข้อมูลเพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่น

วิธีการดำเนินโครงการ

การศึกษาคือเชิงพรรณนา ณ จุดใดจุดหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนโครงการสุขภาพจิตโรงเรียน สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล โดยเลือกโรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกัน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการได้รับการอธิบายจุดประสงค์ การเน้นเรื่องเก็บข้อมูลเป็นความลับโดยไม่มีผลต่อคะแนนความประพฤติและผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างได้รับชุดแบบสอบถามที่ไม่มีการระบุชื่อและห้องเรียนของผู้ตอบ ให้ทำในช่วงเวลาว่างจากการเรียนและนำกลับมาส่งคืนในกล่องรับแบบสอบถามคืน

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษากำหนดจำนวนทั้งหมดของประชากรข้างต้น เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคือเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ มีความสมัครใจเข้าร่วมการศึกษาและผู้ปกครองเห็นยินยอมให้เข้าร่วมการศึกษา เกณฑ์การคัดออกจากการศึกษา คือ ผู้มีปัญหาสุขภาพที่ไม่สามารถทำแบบสอบถามและผู้ที่ขาดเรียนในวันที่เก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว
2. แบบสำรวจพฤติกรรมทางพุทธศาสนา จำนวน 10 ข้อ เกี่ยวกับการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาพุทธและธรรมศึกษา คะแนนรวม 40 คะแนน เกณฑ์คะแนนตัดสินที่ 20 คะแนน การแปลผล คือ ผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมศาสนาพุทธน้อยหรือมากกว่าเกณฑ์
3. แบบสอบถามความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่มีค่าความเชื่อมั่นใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.78 ลักษณะคำถามให้ผู้ตอบเลือกตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ จำนวน 31 ข้อ คะแนนรวม 93 คะแนน เกณฑ์คะแนนตัดสินที่ 74.5 คะแนน การแปลผล คือ ผู้ทำมีความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์น้อยหรือมากกว่าเกณฑ์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคำนวณทางสถิติ SPSS วิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรต่อเนื่องด้วยสถิติ Chi - square กำหนดค่านัยสำคัญ ($p < 0.05$)

ผลการศึกษา

การศึกษากลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 1,200 คน พบว่ามีส่วนใหญ่อายุ 12 ปี ร้อยละ 74.1 รองลงมาคืออายุ 13 ปี ร้อยละ 19.4 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.8 และหญิง ร้อยละ 44.2 แยกประเภทโรงเรียนพบว่า โรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษามีจำนวนร้อยละ 44.8, 34.3 และ 20.8 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีระดับเกรดเฉลี่ยตอนประถมศึกษาตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปร้อยละ 80.1 ส่วนที่มีเกรดน้อยกว่า 3.00 มีเพียงร้อยละ 19.9 และส่วนมากมีจำนวนพี่น้องสองคน ร้อยละ 49.8

ส่วนใหญ่อุปการครามีรายได้โดยรวมอยู่ในระดับมากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 69.1 และมีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 18.1 กลุ่มตัวอย่างศึกษามีบิดาและมารดาที่มีอายุระหว่าง 40-50 ปี ร้อยละ 60.0 และ 52.4 ตามลำดับ ส่วนใหญ่บิดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รับจ้างร้อยละ 37.9 และ 33.9 มีเพียงร้อยละ 4.1 ที่บิดาไม่ได้ทำงานในขณะที่มารดาเป็นแม่บ้านหรือไม่ได้ทำงานมากถึงร้อยละ 29.8 (ตารางที่ 1)

การศึกษาพฤติกรรมทางศาสนาพุทธในกลุ่มตัวอย่างศึกษา แบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาและศึกษารวม โดยประเมินพฤติกรรมทางศาสนาพุทธในกลุ่มตัวอย่างคิดคะแนนรวมเท่ากับ 40 คะแนน กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.6 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ 6.5 กลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนรวมการมีพฤติกรรมทางศาสนา น้อยกว่าเกณฑ์มีจำนวน 729 คน (ร้อยละ 60.8) แต่มีเพียง 460 คน (ร้อยละ 38.3) ที่มีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ พบว่ากิจกรรมด้านพิธีกรรมทางศาสนา กลุ่มตัวอย่างทำบุญตักบาตรเฉพาะวันสำคัญทางศาสนาหรือวันเกิดจำนวน 644 คน (ร้อยละ 54.9) ไปเวียนเทียนทุกวันสำคัญทางศาสนา 475 คน (ร้อยละ 40.7) และเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่โรงเรียนจัดในวันสำคัญทางพุทธศาสนา 381 คน (ร้อยละ 32.6) แต่ถ้าเป็นการสมัครเข้าชมรมหรือวิชาเลือกพุทธศาสนา ส่วนใหญ่จะไม่สนใจสมัคร 567 คน (ร้อยละ 48.9) การสวดมนต์ที่บ้านมีผู้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทุกวัน 241 คน (ร้อยละ 20.5) ไกล่เคียงกับผู้ที่ไม่สวดมนต์มี 343 คน (ร้อยละ 29.2) กิจกรรมด้านศึกษารวม พบว่าผู้ที่ฟังเทศน์มีจำนวนมากที่สุดกรณีตรงกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา 440 คน (ร้อยละ 37.4) กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ไม่เคยชมหรือฟังธรรมะผ่านสื่อต่างๆ และไม่เคยอ่านหนังสือธรรมะที่ไม่ใช่ตำราเรียนในเวลา

1 ปี 312 คน (ร้อยละ 26.5) และ 307 คน (ร้อยละ 26.1) ตามลำดับ ถ้าปฏิบัติเพียง 1-2 ครั้งต่อปีทั้ง 2 กิจกรรม มีจำนวน 293 คน (ร้อยละ 24.9) และ 339 คน (ร้อยละ 28.9) ตามลำดับ มีผู้ที่ไม่เคยบวชเณรหรือถือศีล 848 คน (ร้อยละ 72 .4) แต่พบว่าผู้มีนั้สมาธิมากกว่า หรือเท่ากับ 4 ครั้งต่อเดือนมี 699 คน (ร้อยละ 59.7)

การศึกษาระดับคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์คะแนนเต็ม 93 คะแนน ค่าคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 83.5 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ 7.9 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนสูงกว่าเกณฑ์ตัดสิน จำนวน 1,043 คน (ร้อยละ 86.9) ในทางตรงกันข้าม จำนวนกลุ่มที่คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 154 คน (ร้อยละ 13.1) เท่านั้น และพบว่าปัจจัยด้านประเภท โรงเรียน, เกรดเฉลี่ย และระดับพฤติกรรมทางศาสนา เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้าน ความซื่อสัตย์มีค่า $p < 0.05$ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างลักษณะประชากรศาสตร์กับกลุ่มผู้มีความซื่อสัตย์

ข้อมูล	จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคนที่มีคะแนน ความซื่อสัตย์น้อยกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ)	จำนวนคนที่มีคะแนน ความซื่อสัตย์มากกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ)	Chi-square (p-value)
เพศ				
ชาย	670 (55.8)	96 (14.3)	574 (85.7)	0.15
หญิง	530 (44.2)	61 (11.5)	469 (88.5)	
โรงเรียน				
ชายล้วน	538 (44.8)	69 (12.8)	469 (87.2)	0.01*
หญิงล้วน	412 (34.3)	43 (10.2)	369 (89.6)	
สหศึกษา	250 (20.8)	45 (18.0)	205 (82.0)	
เกรดเฉลี่ย				
1.00-2.99	226 (19.9)	44 (19.4)	182 (80.6)	0.002*
3.00-4.00	911 (80.1)	105 (11.5)	806 (88.5)	
รายได้รวมครอบครัว (บาทต่อเดือน)				
≤ 10,000	184 (18.1)	25 (13.5)	159 (86.5)	0.65
10,001 - 50,000	130 (12.8)	20 (15.3)	110 (84.7)	
≥ 50,000	703 (69.1)	88 (12.5)	615 (87.5)	
สถานภาพสมรส				
บิดามารดา				
คู่	1001 (88.4)	128 (12.7)	873 (87.3)	0.58
หม้ายหรือหย่า	131 (11.6)	19 (14.5)	112 (85.5)	
อายุบิดา				
≤ 40 ปี	254 (24.9)	36 (14.1)	218 (85.9)	0.44
41-50 ปี	611 (60.0)	72 (11.7)	539 (88.3)	
≥ 51 ปี	154 (15.1)	23 (14.9)	131 (85.1)	
อายุมารดา				
≤ 40 ปี	455 (43.3)	67 (14.7)	388 (85.3)	0.31
41-50 ปี	550 (52.4)	64 (11.6)	486 (88.4)	
≤ 51 ปี	45 (4.3)	7 (15.5)	38 (84.5)	
การศึกษาบิดา				
ประถมศึกษา	202 (19.7)	27 (13.3)	175 (86.7)	0.11
มัธยมศึกษาตอนต้น	159 (15.5)	29 (18.2)	130 (81.8)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	241 (23.6)	24 (9.9)	217 (90.1)	
ปริญญาตรี	278 (27.2)	31 (11.1)	247 (88.9)	
ปริญญาโท/เอก	143 (14.0)	22 (15.3)	121 (84.7)	

หมายเหตุ * ค่า p value < 0.05

ตารางที่ 1 แสดงผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างลักษณะประชากรศาสตร์กับกลุ่มผู้มีคะแนนความซื่อสัตย์ (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคนที่มีคะแนน ความซื่อสัตย์น้อยกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ)	จำนวนคนที่มีคะแนน ความซื่อสัตย์มากกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ)	Chi-square (p-value)
ระดับการศึกษามารดา				
ประถมศึกษา	250 (24.0)	37 (14.8)	213 (85.2)	0.16
มัธยมศึกษาตอนต้น	153 (14.7)	29 (18.9)	124 (81.1)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	242 (23.2)	26 (10.7)	216 (89.3)	
ปริญญาตรี	311 (29.8)	38 (12.2)	273 (87.8)	
ปริญญาโทหรือเอก	86 (8.3)	10 (11.6)	76 (88.4)	
อาชีพบิดา				
ราชการ	276 (24.1)	36 (13.0)	40 (87.0)	0.99
รับจ้าง	389 (33.9)	52 (13.3)	337 (86.7)	
ธุรกิจ/ค้าขาย	434 (37.9)	55 (12.6)	379 (87.4)	
งานบ้าน/ไม่ได้ทำงาน	47 (4.1)	6 (12.7)	41 (87.3)	
อาชีพมารดา				
ราชการ	199 (17.1)	28 (14.0)	171 (86.0)	0.05
รับจ้าง	283 (24.4)	50 (17.6)	233 (82.4)	
ธุรกิจ/ค้าขาย	334 (28.7)	36 (10.7)	298 (89.3)	
งานบ้าน/ไม่ได้ทำงาน	346 (29.8)	39 (11.2)	307 (88.8)	
จำนวนพี่น้อง				
1 คน	206 (17.5)	24 (11.6)	182 (88.4)	0.52
2 คน	587 (49.8)	74 (12.6)	513 (87.4)	
3 คน	283 (24.0)	37 (13.0)	246 (87.0)	
≥ 4 คน	103 (8.7)	18 (17.4)	85 (82.6)	
คะแนนพฤติกรรมทางศาสนา				
น้อยกว่าเกณฑ์	729 (60.8)	113 (15.5)	616 (84.5)	0.004*
เท่ากับหรือมากกว่าเกณฑ์	460 (38.3)	44 (9.6)	416 (90.4)	

หมายเหตุ * ค่า p value < 0.05

วิจารณ์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างศึกษาส่วนใหญ่ เป็นวัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 11-13 ปี ไม่มีความแตกต่างชัดเจนระหว่างจำนวนเพศชายต่อหญิง และเป็นนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง ผลการเรียนรู้ดีและปัจจัยทางครอบครัวด้านเศรษฐกิจดี บิดามารดามีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงปริญญาตรี คะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มีคะแนนเฉลี่ยสูง และจำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าเกณฑ์มีร้อยละ 86.9 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างนี้มีความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระดับสูง

การเปรียบเทียบทางสถิติพบว่าความแตกต่างของเกรดเฉลี่ยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ($p=0.002$) แสดงว่าความแตกต่างของเกรดเฉลี่ยมีผลต่อระดับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 80.1 ของประชากรทั้งหมดมีคะแนนเกรดเฉลี่ย 3.00-4.00 แสดงว่ามีผลการเรียนในเกณฑ์ดีซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสไบ พูลนวม⁴ ซึ่งได้ศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และการศึกษาของอุบลรัตน์ โปธิโกสุม¹ ได้ทำการศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 4 ในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด พบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการเปรียบเทียบทางสถิติพบว่าความแตกต่างของโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ($p=0.01$) โดยแบ่งกลุ่มประเภทโรงเรียนตามลักษณะ

ตัวแปรเพศ แต่การศึกษาเปรียบเทียบทางสถิติด้านความแตกต่างทางเพศชายหญิงพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ($p=0.15$) วิเคราะห์ได้ว่าประเภทของโรงเรียนอาจมีปัจจัยอื่นที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เช่น กิจกรรมที่นักเรียนได้รับ ซึ่งแตกต่างจากการทบทวนการศึกษาที่ผ่านมาของสไบ พูลนวม พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์ของตัวอย่างหญิงสูงกว่าชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการศึกษาของอุบลรัตน์ โปธิโกสุม³ พบว่าเด็กที่มีเพศต่างกันมีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งการที่มีความแตกต่างของการศึกษานี้กับการศึกษาที่ผ่านมา อาจเป็นผลมาจากลักษณะประชากรที่ศึกษา มีความแตกต่างกัน แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องประเภทโรงเรียนพบว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศในกรณีกลุ่มหญิงล้วนกับกลุ่มสหศึกษา พบว่ามีระดับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.01$)

การศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่าอายุ สถานภาพสมรส การศึกษาและอาชีพของบิดาหรือมารดา จำนวนพี่น้อง และรายได้รวมของครอบครัวไม่มีผลต่อความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เนื่องจากการวิเคราะห์พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) สอดคล้องกับการศึกษาก่อนนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันและมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกันและนักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกัน มีการอนุรักษ์เรื่องความซื่อสัตย์ไม่แตกต่าง²

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางพุทธศาสนา พบว่าระดับคะแนนของพฤติกรรมทางพุทธศาสนาของกลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนพฤติกรรมทางพุทธศาสนา น้อยกว่าเกณฑ์จำนวนร้อยละ 60.8 และระดับคะแนนพฤติกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์

มีจำนวนร้อยละ 38.3 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาบ่อย การปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่ ผู้ปฏิบัติทำบุญเฉพาะวันเกิดหรือวันสำคัญทางศาสนา ถึงร้อยละ 54.9 การเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอร้อยละ 40.7 การร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาที่โรงเรียนร้อยละ 32.6 แสดงว่าการตักบาตร การเวียนเทียน การร่วมกิจกรรมทางศาสนาของโรงเรียนที่ตรงกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสทำมากเนื่องจากเป็นวันสำคัญทางศาสนาและโรงเรียนมักจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมได้อย่างสม่ำเสมอมากกว่ากิจกรรมที่ต้องอาศัยความสนใจเอง เช่น กรณีการสวดมนต์ที่บ้านเป็นกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสปฏิบัติได้โดยไม่ต้องรอวันสำคัญ แต่มีจำนวนผู้ที่สวดมนต์ทุกวันเพียงร้อยละ 20.5 และผู้ที่ไม่สวดมนต์เลยมีจำนวนร้อยละ 29.2 การเข้าร่วมกิจกรรมชมรมพุทธศาสนาของโรงเรียนมีจำนวนผู้ปฏิบัติระดับไม่เคยร่วมเลย คิดเป็นร้อยละ 48.9 อาจบ่งชี้ว่าการเลือกเข้าชมรมพุทธศาสนาเด็กต้องมีความชอบและสนใจจริงมากกว่ากระทำตามเทศกาลและบางครั้งรูปแบบของชมรมพุทธศาสนาอาจมีรูปแบบไม่ดึงดูดความสนใจเท่าชมรมอื่นๆ ในโรงเรียน ด้านการปฏิบัติธรรมศึกษาการนั่งสมาธิเป็นกิจกรรมที่มีจำนวนผู้ปฏิบัติมากกว่าหรือเท่ากับ 4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 59.7 รองลงมาคือ การศึกษารธรรมจากสื่อต่างๆ และจากหนังสือธรรมะคิดเป็นร้อยละ 11.9 10.6 ตามลำดับ การฟังธรรมเป็นกิจกรรมที่มีจำนวนผู้ปฏิบัติระดับทำบางครั้ง ร้อยละ 37.4 ด้านการบวชเรียนหรือการถือศีลเป็นกิจกรรมที่มีจำนวนผู้ปฏิบัติระดับไม่เคยปฏิบัติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.4 แสดงให้เห็นว่าการนั่งสมาธิยังเป็นการปฏิบัติอย่างมาก เนื่องจากการนั่งสมาธิเป็นการฝึกปฏิบัติทางพุทธศาสนาที่คุ้นเคยแพร่หลายทั้งที่โรงเรียนมีการสอนและผู้ปกครองอาจฝึกฝนที่บ้านเพื่อเพิ่มสมาธิในการเรียน ฝึกควบคุมจิตใจของตนเอง

แต่การฟังธรรมเทศนา การปฏิบัติถือศีลหรือบวชเรียนพบว่าปฏิบัติระดับน้อยมากอาจเนื่องจากการปฏิบัติที่ต้องอาศัยโอกาส ซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ทางธรรมปฏิบัติเป็นผู้อบรมอย่างถูกต้องและต้องเลือกเวลาที่เหมาะสม จึงเป็นกิจกรรมที่ต้องการความสนใจจริงจังมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ

ข้อมูลที่ศึกษาทางสถิติพบว่ามีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติของระดับคะแนนพฤติกรรมทางพุทธศาสนากับระดับคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ($p=0.004$) แสดงว่าผลของประสบการณ์จากการปฏิบัติและเรียนรู้ทางพุทธศาสนาทั้งทางด้านพิธีกรรมและด้านธรรมศึกษามีผลในทางสถิติต่อความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้ปฏิบัติ

ข้อจำกัดของการศึกษานี้คือ เป็นการวัดเฉพาะด้านความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นซึ่งไม่สามารถวัดด้านพฤติกรรมที่แท้จริงได้

สรุป

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นตอนต้นส่วนมากมีความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับสูง บัณฑิตยความแตกต่างของระดับเกรดเฉลี่ยและความแตกต่างของลักษณะโรงเรียนมีผลต่อระดับคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่บัณฑิตยความแตกต่างของเพศ จำนวนพี่น้องรายได้รวมของครอบครัว อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดาหรือมารดา ไม่มีผลต่อระดับคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ในทางสถิติ และข้อมูลที่สำคัญคือระดับคะแนนพฤติกรรมพุทธศาสนามีผลต่อระดับคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นหากวัยรุ่นไทยได้มีโอกาสในการปฏิบัติศาสนกิจและศึกษาธรรมะอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเมื่อเริ่มจากกิจกรรมในโรงเรียนย่อมส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่สม่ำเสมอ

มากขึ้น และเป็นเครื่องช่วยพัฒนาระดับความคิดเห็นทางจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ให้มากขึ้นได้ จึงเป็นสิ่งที่ทั้งผู้ปกครองและสถานศึกษาควรเพิ่มความสนใจและส่งเสริมพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ ให้แก่เด็กและวัยรุ่นไทยเพื่อเป็นการสร้างจริยธรรมที่ดีงามให้เกิดแก่ประชากรของชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่น จึงควรมีการศึกษาที่สามารถประเมินด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมร่วมด้วย เช่น การจัดกิจกรรมที่สามารถประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้โดยตรง และสามารถศึกษาความคิดเห็นหรือพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านคุณธรรมอื่นๆ เช่น ด้านความอดทน ด้านความเมตตา กรุณา ความมีวินัย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนและอาจารย์แนะแนวของโรงเรียนในโครงการสุขภาพจิตโรงเรียน อาจารย์สุทธิพล อุดมพันธุ์รัก นักวิจัยประจำสถาบันส่งเสริมงานวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล กรุณาเป็นที่ปรึกษาด้านสถิติ, รศ.นพ.เหียรชัย งามทิพย์วัฒนา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานวิจัยและคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ผู้สนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น. ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทปิยอนต์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด; 2545:24-5.

2. ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร (เกษมเนตร), วิลาสลักษณ์ ชิววัลลี. รายงานการวิจัย “ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทย”. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 2524.
3. วรดี ชีซ้าง. “การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรานวิบูลวิทยา อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ” ในปริญญาานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 2536:47-51.
4. วรณิณี ราชสงฆ์. “การเปรียบเทียบผลของการใช้แม่แบบและการใช้บทบาทสมมติที่มีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดพัทลุง” ในปริญญาานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 254:57-59.
5. วิชัย ธรรมเจริญ. ธรรมศึกษาตรี. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา; 2543:31-7.
6. ศรีธรรม ธนะภูมิ. พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์; 2535: 40-3.
7. Jerry M. Wiener, Mina K Dulcan. Textbook of child and adolescent psychiatry. 3rd ed. Washington, DC: American Psychiatric Publishing; 2004 : 28-9.
8. Keith H, Paul MS, David MC. Cognitive behaviour therapy for psychiatric problems, A practical guide. New York : Oxford University Press; 1989:7-12
9. Nucci L. Moral Development and Character Formation. Berkeley: Maccarchan; 1997:127-57.